

CSONGRÁDI LAP

VEGYES TARTALMU KÖZLÖNY.

<p>Szerkesztőség: Weisz Márk könyvkereskedése, hová a lap szellemi részét illető közlemények küldendők.</p>	<p>Előfizetési díj: Egész évre 8 kor. Fél évre 4 kor. Negyed évre 2 kor. Egyes szám ára 16 fillér.</p>	<p>Kiadóhivatal: Weisz Márk könyvkereskedése, hová az előfizetési é hirdetési díjak küldendők.</p>
<p>Kéziratok nem adatnak vissza.</p>	<p>Megjelen minden vasárnap reggel.</p>	<p>Nyílttér petit sora 60 fillér.</p>

A népért.

Lapunk mult számában említettük, hogy Keviczky Sándor jegyző Tömörkény népe érdekében a földművelésügyi miniszterhez folyamodott, aki le is küldte Ludányi Béla állami gazdasági szaktanárt, s 500 koronát kiutalt a hazi ipar tanítás megkezdésére.

Közöljük az érdekes feliratot most kettős okból. Egyrészt mint érdekes kortünetet, korképet, mert akarjuk, hogy lássa e tükörben magát az Alföld értelmisége is, amely zsebbe dugott kezekkel nézi vérei pusztulását: másrészt közöljük azért, hogy lássa a szegény nép, miszerint az a kormány, amely a felvidéki ruthének sorsán tudott segíteni — tíz esztendei kérés, küzdelem után (amelyben olyan országos férfiak is felemelték végre szavukat, mint Herman Ottó, a népért) majd csak itt is fog végre segíteni, majd csak felfedezi az alföldi nyomort is, ha panaszaikat minél szélesebb körben terjeszteni fogják. Majd végre akad ennek a népnek is egy olyan képviselője, mint Herman Ottó volt, aki felemelte szavát a ruthén nép megmentéséért, s lesz a magyar alföldnek is minél előbb olyan akciója, mint amilyen Máramarosból indult ki, s most kiterjed a felső megyékre és a székelyföldre is elhatott.

Csongrád megyében áldott emlékü Vadnay főispán volt az első, aki élethivatásává tette ezt a szent akcióit itt is megindítani.

Hogy csak egy szerény községi jegyző az, aki most felszólalt községre érdekében a miniszterhez — az nem von le semmit a szép tett érdeméből. Hisszük, hogy követni fogják a többi községek közül is azok, amelyekben van érzék a nép bajain való segítség iránt — amelyre boldog emlékü Vadnay főispán megadta a kezdeményezést.

Legyen szabad nekünk is azt remélni, hogy Szivák Imre és Baross János országgyűlési képviselőink felkarolják ezt a nagy jelentőségű kérdést, a Tisza-Duna közt lakó magyar nép megmentésének ügyét. Hiszen évről-évre, amint szaporodik a kisbirtokosok és munkanélküliek családja, ez a kérdés hovatovább fenyegetőbbé válik, a kötött nagybirtokokkal körülzárt magyar nép között.

Hiszen a legfontosabb állami ér-

dek követeli, hogy mentjük meg a magyar faj pusztuló százezreit, amelyet a gyermekhalandóság óriási arányszáma különben is megfizedel évről-évre.

Ama nagyszabású tervek, amiket Beksics Gusztáv és Vadnay Andor rajzoltak a magyarság elé: kell hogy a mi értelmiségünk körében is akcióra serkentse a jobbakat. Mint a máramarosi, beregi, ungmegyei magyarság példái igazolták, hogy az idegen ajku népek a magyar értelmiség vezetőiben lelkes barátokra, pártfogókra találtak — holott a saját fajtájukból kikerült népvezérek csak romlásba vezették őket.

A csongrádi szabadelvű párttól joggal remélhetjük, hogy szívét nem zárja el azoknak kérelmei elől, akik, mint a tömörkényi előljáróság jelenti, az éhségtől gyötörve ott siránkoznak a községháza kapuja előtt egész csapatokban.

Egy felterjesztésre a ruthén akció sem indult meg az országos kormány részéről. Egy kérvénnyel, egy gyűléssel itt sem lehet megszüntetni évszázadok, évtizedek óta orvosolatlanul hagyott állapotokat: hanem hosszu és fáradhatlan, kitartó munkásságra lesz szükség, hogy hasonló eredményt érjünk el mint a ruthén kérdésben elérték a kezdeményezők — hogy t. i. országos ügygyé legyen a Tisza-Duna közti, ártéri és pótadókkal terhelt magyarság megmentése.

Csak hogy a siker itt sokkal biztatóbb és az eredmény sokkal szebb, nagyobb lehetne, mint az ország bármely vidékén.

Miért? Mert az alföldi nép segély akciójának programja már kész van.

A latifundiumok átcserelése és parcellázása az egyik elv, amelyet Beksics Gusztáv javasolt, hogy az alföldi latifundiumokat az erdős felvidékre helyezték át, s így a szabadbirtokosok a magyar polgári osztály.

A másik terv pedig — az alföldet öntöző csatornákkal látni el s a világ legtermékenyebb kertjévé tenni — világra szóló jelentőségű kérdés, mely messze felülmúlja az ország összes helyi érdekű mozgalmait.

Mikor ily nagy történelmi esemény csirait látjuk fejledezni, nem habozunk kimondani, hogy Cson-

grád városára ebben a historiai jelentőségű kérdésben nagy szerep vár, amelytől vissza nem húzódhat — s én azt hiszem, hogy meg is fog felelni hivatásának.

Olyan két férfiút bir az országban aki érdekeit képviseli, mint mint dr. Szivák és dr. Baross.

A társadalom élén olyan kitűnőségek szerepelnek, mint Ujhelyi Nándor kir. tan. és Réti Ferencz ügyvéd. Ujhelyi Nándor tavaly is a csongrádi munkások helyett ő maga fizette le a földmunka vállalat ovadéki összeget, hogy pályázhassanak az utépítésre, mert szívén hordja a nép érdekeit és szeretne, ohajtana segíteni rajtuk. Amily nagy kár, hogy visszavonult az aktív politikától, ép oly szerencse lenne a közügyre nézve, ha a közélet mozgalmában részt venne, amelynek Csongrád megyében legtiszteltebb alakja.

Réti Ferencz ügyvédben pedig, aki a csongrádi szabadelvű pártnak valósággal vezére volt, annélkül, hogy akart volna lenni, tulszerénysége és visszavonultsága dacára is, olyan kiváló képességű férfiút bir Csongrád városának közéleté, aki ha fényes tehetségei érvényesítésére tér nyílnék — ha pl. lenne itt közélet Csongrád megyében, *közmunkákodás és alyafiságokodás helyett*, olyan dolgokat tudna megvalósítani, amelyek bármelyik vármegye közéletének büszkeségét képeznék.

Itt van aztán a kaszinó is, a polgári kör is, amelyeknek tagjai közt annyi jeles képzettségű ember van.

Hát én azt hiszem, hogy ilyen viszonyok között kötelessége a társadalom vezetőinek, kitűnőségeinek sorakozni a nép megmentésére.

Ha a felvidéki megyék, városok értelmisége tud fáradozni a ruthének érdekében: úgy szégyen volna, ha Csongrád város magyar értelmisége — a saját népe, saját városa érdekében továbbra sem tudna végre legalább egyesülni a szabadelvű zászló alatt és munkához látni — mikor itt annyi a teendő!

Dr. Hollósy

Nagyméltóságú Miniszter Úr!
Kegyelmes Urunk!

A folyó évi gyengetermés következtén még gazdaközönségünknek is nehéz gondot ad a megélhetés, a szegény mezőgazdasági munkásaink pedig a legnagyobb éhínségnek néznek elébe. Maga a község,

mint erkölcsi testület szegény lévén, rajtok nem segíthet, községi adónk pedig ezen évre is 81%-os kulcsal rovatván ki: — pótköltségvetés útján sem lehet közönségünket újabb községi adóval terhelni, így nincs módjában a községnek az, hogy *segélyreszorult körülbelül 900 tagú 180 családot segítse, s ezáltal őket az éhségtől megmenntesse.*

Legnagyobb baja pedig mezőgazdasági munkásainknak az, hogy általában november, december, január és február hónapokban soha sem nyer foglalkozást és így keresete nincsen. Már most ha a nyári kereset gyenge volt, úgy következésképpen előáll a szükség minden kiáltó rémeivel.

Ezen a bajon ohajt a községi előljáróság segíteni azért, hogy a háziipar egyes könnyebb ágát czélozza községünkben elterjeszteni. A háziiparnak a következő ága lesz legkönnyebben betanítható u. m.: kósárfonás, szakajtókötés és sepeőkötés s ennek betanítására igen alkalmas együnk van Rigó Mihály helybeli állami elemi népiskolai tanítóban, ki a háziipar mondhatnók minden ágában valódi mester.

A háziipar betanításához van alkalmas helyiségünk s e szerint az anyag és szükségelt összeg hiányzik, mely azonban miként fentebb kifejtettük községünk által elő nem teremthető.

Kegyelmes Urunk! Csongrád vármegyében, tehát mondhatnók a magyar alföld kellő közepében, — a valaha «Kanaán»-nak nevezett tiszta magyar lakta vidéken, hogy az éhségtől megmenntesse a munkabíró s szerető, de munkát nem nyerő derék magyar népet — azt még elképzelni is alig tudná a legmerészebb fantázia sem: de fájdalom ez a valóság s már is rémesen felhangzik a panasz, hogy «éhezünk», s szívünk elszorul, midőn a jobb sorsra érdemes s éhségtől eleségtől teremtmények siránkozva és kenyérrért esdve döngetik a községháza kapuját!

Hiszünk a közmondás igazságában: «A hol legnagyobb a veszély, ott legközelebb a segély» s ebbeli erős hitünk következtében mely alázattal esedezőnk Nagyméltóságod kegyes színe elé:

Méltóztassék a háziiparnak községünkben való betanítására Rigó Mihály tömörkányi állami elemi iskolai tanítót 1 óra kinevezni; a kósárfonás, szakajtó és sepeőkötés alkalmas fűzfásuhát s gyékényt, valamint 500 korona pénzüsszeget, mint rendkívüli segélyt rendelkezésünkre bocsájtani s ezáltal lehetővé tenni azt, hogy munkás közönségünk a jövőben már hatósági közbenjárás nélkül is képes legyen a téli időszakban kenyérrét megkeresni s ne mondhasa egy sem, hogy a hazában nem nyert hazát és Amerikába kivándorolni kénytelen.

Bizva Nagyméltóságodnak atyai jószívében, hisszük és reméljük, hogy ezen előljárásnak a kötelesség jólfogott érdekéből történt jelen kérelme nem lesz a pusztában elhangzó szó s Kegyelmességed e kérelemnek kegyesen helyet adni méltóztatik.

Tömörkény, 1901. december 8-án.

Tömörkény község előljárósága nevében alázatos szolgáló

Keviczky Sándor
jegyző.

Tábit István
bíró.

UJDONSÁGOK.

— **Megnyíltak az elemi iskolák.** A vörheny és egyéb járványok miatt beszüntetett elemi iskolai előadások a f. hó 10-én ismét megkezdődtek, pedig a járvány még szórványosan ugyan, de egyre tart. Bizony ideje lenne az orvososi állást mentül előbb betölteni: mert dacára annak, hogy megyei és községi főorvos a legmerszebbmenő lelkiismeretességgel fáradtságot nem ismerve járnak el, de azért megtörtenhet akar az egyik, akár a másik hivatalos funkciót kénytelen végezni, a betegek kellő ellátásban nem részesülhetnek. Mint halljuk az orvososi állásra 3 pályázó

van, akik mindegyike jeles szakképzettséggel rendelkeznek.

— **Adakozás.** Tasnády Imre járásunk főszolgabírája 4 koronát juttatott hozzánk, hogy azt, mint általa nyújtott ujévi ajánlékot osszuk ki a szegények között vallás-különbség nélkül. Felhívjuk tehát azokat a szegénysorsú munkások özvegyét, kik arra rá vannak szorulva, hogy lapunk kiadóhivatalában (Weisz Márk üzletében) jelentkezzenek. A nemes adományt 3 keresztény és 1 izraelita szegénysorsú özvegy nő között fogjuk kiosztani.

— **A község háza.** Csongrád község háza telke olyan nagy területet foglal el, amelyhez fogható területtel egyetlen házas telek sem rendelkezik. Tagadhatlan azonban az is, hogy a legrosszabb gazdák között sem találunk olyant, aki annyira elhanyagolná a rajta levő épületeit, mint ahogy a község képviselő testülete pusztulni engedi a 70 méter hosszú és 9 méter széles magtár épületet, amelynek erős téglafalai nem sokáig fognak ellent állani az idő romboló hatásának, ha nem fordítanak rá semmi gondot. Mint értesülünk azonban, most már komolyan foglalkoznak a képviselő testület tagjai Réti Ferencz és Holló Adolf kezdeményezésére azzal az eszmével, hogy a magtárt átalakítják hivatal helyiségeknek, — ami legfeljebb 15.000 forintba kerülne. Így ott elhelyezhető lennének a községi hivatalok, csendőrség, betétszerkesztőség, adóhivatal. A főszolgabírói hivatal is elköltözik jelenlegi helyéről tavaszra, s nem lenne talán a városra nézve hátrány — ha az utcai homlokzat ama részét, amelyen a községi pénztár és anyakönyvi hivatal 6 szobája van, átadnák a főszolgabírói hivatal részére megfelelő bérletet; mert az anyakönyvi hivatal egy szobában ugy sem fér el, az adóhivatal sem fér el a jelenlegi helyiségekben, holott ha a magtár át lenne alakítva, ott a földszinten is emeleten mintegy 40 szoba lenne — s ott bőven elérné az egész községháza. A bérbeadott helyiségekből pedig begyűlendő bérjövődélem 20 év alatt kifizelné a költségeket.

— **A közgyűlésből.** A mult pénteken tartott közgyűlésen Csejthei Lajos bíró betegsége miatt gátolva volt elnökölni, így az elnöki tisztet a tanácsnokok közül Justin Gergely töltötte be, ki is a közgyűlést Isten dicséretével megnyitván, 15 szóval 6 ellenében, s így 9 szótöbbséggel elhatározta, hogy a község készpénzei felezésben a Csongrád városi, másik felezésben a Csongrád és Vidéki takarékpénztárba helyeztessenek el. Elhatározta a közgyűlés, hogy a község halászati jogának értékesítése ügyében főispán úr ő méltósága közbejöttével Lándgráf országos halászati felügyelőhöz fordul tanácsért és utbaigazításért, s így van remény, hogy a holt Tisza halászata, melyért most csupán 60 korona évi bérösszeget ígérnek, városunknak egyik nagyobb jövedelmi forrásává válik. Mert a nagyméltóságú m. kir. földművelésügyi miniszter úr csik épen legutóbb is kijelentette, hogy a haltenyésztés érdekében a szükséges munkálatok tervezését díjtalanul végezteteti, s hajlandó a kiméleti tervek berendezési költségeit részben a rendelkezésére álló összegből fedezni, hogy a gazdálkodásnak ez az ága lendületnek induljon és ismét nagyobb legyen a halbőség. A vadászati jog bérlete 1902. aug. 31-én lejár. Ennek folytán a közgyűlés elhatározta, hogy e jogot az iddigi gyakorlat betartásával hat részletben nyilvános árverésen a legelőbbet ígérőnek 1908. július 31-ig terjedő időre bérbe adja, a bérbe adással az előljáróságot bízta meg.

— **Veszedelemes rablóbanda.** Az ősz óta több helyen előfordult rablójelenségek híreit, Tömörkényről és Csanyról mint olyan elszomorító eseteket vettük hírül, amilyenek történtek bizony máskor is erre felé. Most azonban, mikor a f. hó 9- és 10-ike közt Csongrád határában történt rablási eset részleteit hallottuk: megdöbbenve kérdezzük a csendőrpáncsnokságtól — hogy nem látja-e, miszerint

ebben a járásban állandóan veszélyeztetik a lakosság élet- és vagyonbiztonságát s haladéktalanul meg kell szaporítani a csendőrség létszámát. A hatóságnak azonnal rendkívüli közgyűlést kellene összehívni és a kormánytól intézkedést kellene kérnie távirati úton, mert ezek az állapotok sürgős orvoslást követelnek. Az eset a következő: Kollát Lukács István öreg 68 éves gazdát, konyaszéki tanyáján, 9-én este, ugy 9 óra után, mikor a házban lecsendesült mindenki és a világosságot eloltották, megrohanták azok az álarcos rablók, akik már két hónap óta rettegésben tartják a környéket. Az álarcos rablók négyen voltak és széthánytak minden ágyat, fölforgattak minden butort, s késekkel addig szurkálták az öreg gazdát és feleségét, amíg az a férjért rábirta, hogy adja oda a pénzüket. Nyolczvan koronát így hát kikéreltek a tanyai háznépén, mert az öreg Kollátnak a menyét is megsebesítették, a fiát pedig ugy fejbe ütötték, hogy egyszerre össze rogyott és sokáig halottnak vélték. A bölcsőben fekvő kis porontyot sem kimélték a rablók, azt a földre dobták, hogy a bölcsőt is kikutasák. Az öreg Kollát Istvánt ugy össze verték és összeszurkálták a zsványok, hogy életben maradása nagyon kétséges. Az esetet csak másnap délután jelentették, fel a szomszédok, mert a tanya egész népe betegesen feküdt. Ki tudja, holnap melyik tanyán ismétlődik hasonló eset: ha a belügyminiszter nem intézkedik a gyors segély iránt.

— **A közdülő utak.** Csongrád határában a gazdaközönség régi panasztát képezi, hogy a közdülő utakat egyesek elszántják és annyira elszűkítik, hogy majdnem járhatlanok. Be is jelentett az előljáróság 472 olyan gazdát akik az utakból elszántottak egy-egy darabot. Legtöbb ilyen elszántás a következő dülőkben fordult elő: a hypothekában 81, a tiszazugi dülőben 113, a szántói dülőben 148 egyen lett az utelszűkítés miatt feljelentve; a temetői dülőben 9, a kilenczesi dülőben 17, a hypotheka másik részén 32, a mámai dülőben 19, a kistréti dülőben 39 egyen lett feljelentve. A bökényi dülőbeli utakról pedig azt jelentette az előljáróság, hogy majdnem mind ugy elvannak szűkítve, hogy alig fér el egy kocsi azokon. A járás főszolgabírája, — tekintettel arra, hogy a gazdaközönség a saját érdekéből is igyekezni fog az utakat rendbehozni, egyelőre nem akart szigorú rendszabályokhoz nyulni, hanem ugy intézkedett, hogy a községi előljáróság szólítsa fel az illetőket az elfoglalt utterületek visszaadására, aminek reméljük és ohajtjuk is, hogy legyen sikere.

— **A népkert bérlete.** A népkert bérletét 1020 koronával magasabb összegért vette ki Neuschvender Lajos, a «Központi Szálloda» tulajdonosa. Minthogy azonban a bérlet tárgyai: jégverem, tekepálya, használhatlanok, s minthogy a világítás tekintetében a kerthelyiség a legcsekélyebb igényeknek sem felel meg, sőt világításra nincsenek is berendezve a sétautak: a jelenlegi bérlő azt a kérelmet intézte most a közgyűléshez, hogy a bérletet hozza használható állapotba, különben nem veheti át. Egyben felemlti, hogy ha az acetylen telepet is felállítná a község, ami alig kerülne 150 ftra: ugy akkor ő kötelezi magát arra, hogy az egész kerthelyiséget, annak összes sétutait esténként acetylen világítással fogja bevilágítani. Olyan előnyös és méltányos kérelem: hogy csak örvendhet rajta a közönség, hogy veskre lesz egy szép nyári helyisége az eddigi sötét zug helyett. Azonban sokkal helyesebb lenne, ha az Esz s gyirtól egy vezetőket állítana be a község a népkertbe.

— **Uránia színház nálunk.** Az «Uránia» magyar tudományos színház vidéki osztálya a f. hó 8-án megkereste lapunk kiadóhivatalát és tudatta, hogy a f. hó 19., 20. és 21-én nálunk előadásokat akarnának tartani. Valószínű, hogy amennyiben már a kaszinó elnökével a nagyterem végett érintkezésbe léptek, az előadásokat

a fent irt napokon meg is fogják tartani. Így módja lesz Csongrád közönségének gyönyörködni az Uránia színházban bemutatandó nagyszabású és tanulságos látványosságokban.

— **A Tiszavidék** mult heti száma felhívott bennünket annak igazolására, hogy Holló Adolf helyett nem kísértette meg Szendrői Mór az ügyvédi vizsga tételét. Rendes észjárású tisztességes egyén, a maga állításait maga szokta bebizonyítani, s nem folyamodik a vitakozás azon különös neméhez, hogy valótlán állításának ezen minőségét mással bizonyítsa, mégis mert ezen valótlanság bebizonyítása annyira könnyű, hogy azt magából a Tiszavidék cikkéből be lehet bizonyítani ezuttal nem térünk az elől ki. A Tiszavidék most már éppen úgy mint Rásonyi Papp Gedeon az esküdtzék előtt, mult heti cikkében nem veszi tagadásba sőt elismeri, hogy Holló Adolf azon egyetemi bizonyítványokat, melyeket mi közöltünk, szabályszerűen szerezte, azonban elég burkolt módon, de még is érthetően azt mondja, amit Rásonyi Papp Gedeon sohasem állított, hogy Holló Adolf helyett ügyvédi vizsgát akart tenni Szendrői Mór, holott mindenki, aki csak némileg foglalkozott a dologgal tudja, hogy Holló Adolf még csak nem is jelentkezhetett ügyvédi vizsga letételére, mert nincs meg nála azon előfeltétel, mely az ügyvédi vizsga letételéhez megkívánatik, hogy Holló Adolf ügyvédi vizsgára bocsátható legyen, mindenek előtt jogtudori fokot kellene elnyernie, s ezentúl még legalább egy évig kellene ügyvéd mellett gyakorolnia. Evvel beigazoltuk, hogy a Tiszavidék becületese embert, mint annyiszor másszor, ezuttal is rágalmozott és tette ezt magyar emberhez nem méltó sunyi módon, mert a rágalmozót felhívásunk dacára ezuttal sem nevezte meg.

— **Háziipar.** Tömörkényen f. hó 15-én nyílik meg a háziipari tanfolyam, a melyen a kosárkötést, szalma és gyékény fonást fogják tanulni. A lakosság tömegesen jelentkezik a tanfolyamra. Megemlítjük, hogy mint az Egyetértés írja, Hontmegye gazdasági egyletei is hasonló akciózt szerveztek és Palást községben rendezett kisipari tanfolyam megnyitását f. hó 6-án a vármegye vezetőférfiai is megjelentek, élükön Czobor László alispánnal.

— **Mérget ivott.** Justin Jánosné szül. Urbaniczki Julia megunta az életét és nagy elkeseredésében f. hó 8-án este Zsinor-utca 3-ik számú lakásán gyufa oldatot ivott. Reggel halva találták.

— **Tárczánk** fojtatását térszúke miatt jövő számunkban hozzuk.

Ki csak egyszer is használta Egger mellpasztilláit, meg van győződve arról, hogy azok köhögésnél, rekedtségnél és lélegzési zavaroknál fölülmulthatatlanok. Kaphatók minden gyógyszerárban és drogueriákban. Doboza 1 és 2 korona. Próbadozoz 50 fillér. Főraktár Nádor-gyógyszertár, Budapest, Váci-körút 17.

— **Eddig 12,546 elismerő és köszönő levél** bizonyítja, hogy a Feller-féle Elsa-Fluid csodás hatással segít és a legtöbb betegséget, mint köhögést, influenzát, láz, csusz, köszvény, mell-, fej-, és fogfájást, szurást, görcsöt, kéz- és lábmevedést, szaggatást, gyomorbajt, étvágytalanságot, szembajt stb. gyorsan és biztosan meggyógyítja. A párisi, berlini, londoni, római és nizzai kiállításokon aranyéremmel kitüntettet szer. 12 üveg ára 5 korona bérmentve. Egyedüli készítő Feller V. Jenő gyógyszerész, Stubica templom-utca (Zágráb megye.) Egy családnál se hiányozzék ezen ezerszer kipróbált kitűnő növényesszenciafluid, mely minden más gyógyszernél jobb és melyet mindenki, aki csak egyszer alkalmazta is sokoldalú hatása miatt állandóan használ.

Közgazdaság.

Utmutatás

a helyes szüreteléssel kapcsolatos jó berkezelésre és a beteg borok meggyógyítására.

(Folytatás)

A kiejert mustból keletkezett új bort

tartalmazó hordó, — ha a rá helyezett kotyogató már nem kotyog, azaz, ha a benne levő folyadék fölerjedés már bevégeződött, — egészen teletöltendő hasonló minőségű borral és olyan akonával dugandó be, amely a levegő kijutásának a hordóból szabad útát engéd, de a külső, mindenféle borbetegséget okozó gombákkal telt levegőt a hordóba be nem ereszt. Legalkalmasabberre a gummi-gyűrűs akona mely alulról hosszának $\frac{3}{4}$ részéig ki van fúrva. Ezen kereszt-fúrás okozta nyílásokra van alkalmazva a gummi-gyűrű. A hordóban fejlődő szénsav fesz-erejének engedvén a gummi-gyűrű, onnan a szénsav könnyen kiszabadul, de a külső levegő nem juthat be a gummi-gyűrűtől, mert az a külső légnyomás által is segítve erősen a dugó lyukaira lapul. A gummi-gyűrűs dugó csak azután cserélhető fel közönséges dugóval, mikor már a bor az utó- vagy ászok erjedésén is túl van.

A nyíltan erjesztett vörös bort rohamos erjedésének megindulása után 6—8 nap mulva kell lefejteti seprűjéről, a zártan erjesztett pedig 1—2 nap mulva a rohamos erjedés megszűnté után. A fehér borokat teljes megtisztulásuk után azonnal lefejtjük. Erősebb, tartalmasabb borok a rohamos erjedés után 10—15 nap mulva, gyengébbek 8—10 nap mulva átlátszó tiszták lesznek.

Új bor lefejtésénél ügyelni kell arra, hogy az első lefejtést tiszta derült csendes időben végezzük, mert borult időben a légnyomás csökkenvén, a borban elnyelt szénsav kiszabadul és buborékok alakjában a felszínre szállván, a bort az által felzavarja. Az első lefejtést nyíltan kell végeznünk, részint azért, hogy így a bor a levegő élenyével érintkezve az a benne oldott állapotban levő, a homályosságát okozó fehérnyét lecsaphassa; részint pedig azért, hogy a borból a fölösleges szénsav elrepülhessen és az utóerjedést előidéző gombák a borba jutott élen által felélesztvén, az utóerjedésen a bor minél előbb keresztül eshessék.

(Folyt. köv.)

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Egy új nagy irodalmi vállalat.

Az a nagy irodalmi vállalkozás, melyet most indít meg a Franklin-Társulat, a legnagyobbak ígérkezik egész irodalmunkban.

Nemzeti és irodalmi szempontból egyaránt nagy jelentőségű az a gyűjtemény, mely *Magyar Remekirők*, *A magyar irodalom főművei* címen indul országghodító útjára. Magában foglalja kitűnő íróink főbb munkáit, a régi irodalomból is mindazt, a minek olvasása ma is élvezetes és tanulságos. Harminczöt magyar klasszikus műveit adja, irodalmi szempontból a legkitűnőbb magyar kritikusok és irodalomtörténetírók által megválogatva. A legnagyobbak, *Arany, Petőfi, Tompa, Vörösmarty* munkáit teljesen hozza, sőt ezeknek éppen ez mindig legteljesebb kiadásuk. Itt lesz kivülök is minden igazi magyar remekirő, mindenki aki ezt a nevet a nemzeti szellemnek tett szolgálataival kiérdemelte. Ma, mikor százával jelennek meg havonként a magyar könyvek s ezirvel árad be a könyv napról-napra a külföldről, igazán idején volt összeállítani a magyar remekirők ama munkáit, a melyeket minden magyarnak ismerni kell. *Corpus poetarum hungarorum* ez a gyűjtemény; az egész magyar irodalomnak, az ezer éves magyar szellemnek képe. Ezeréves fennállásunk legdicsebb emléke, mert azt a lapot mutatja meg, a melyet a magyar szellem irt az európai kultúra könyvébe. Köteteiből épül a magyar szellem monumentuma.

Önkénytelenül azt kérdeztük magunktól a millenium ünnepén: Mink marad hát meg épen az ezer évből? Mit veszünk át a XX. századba? Felelet: Megmaradt a nemzet, melynek csak egyes tettei múltak el, maga nem; átvisszük irodalmunkat, s vele a magyar szellemet, melynek egyes alkotásai e kötetek, melyeket a *Magyar Remekirők* címen foglal össze a *Franklin-Társulat*.

A gyűjteményben együtt van irodalmunk minden kimagasló alakja: Arany János, Arany László, Bajza, Balassa, Berzsenyi, Csiky Gergely, Csokonai, Czuczor, Deák Ferencz, Eötvös, Garay, Katona, Kármán, Kazinczy, Kemény Zsigmond, Kisfaludy Károly, Kisfaludy Sándor, Kossuth, Kölcsey, Madách, Mikes, Pázmány, Petőfi, Reviczky Gyula, Széchenyi, Szigligeti, Tompa, Vajda, Vörösmarty, Zrínyi stb. Más kiadó nem is bocsáthatná közre e gyűjteményt, mert a Franklin-Társulat már régóta készülvén arra, magához váltott, legkiválóbb remekirőink szerzői jogát, így legutóbb Aran y János, Arany László, Bajza, Czuczor, Garay Kemény, Szigligeti, Vajda, Tompa Mihály és Vörösmarty Mihály kiadói jogát.

A magyar klasszikusok ez új kiadása nem a régi,

sokszor igenis megomlott szöveg pusztá uj lenyomásából áll. A szöveget tudós irodalomtörténészek és kritikusok fogják ellenőrizni, a kik az egyes írók munkái elé bevezetésül ímeírják életük és munkásságuk rajzát. Irodalmi értékre nézve abszolút becsü lesz a gyűjtemény, mert a kiadás gondját a legkitűnőbb szakemberek vállalták el, kiknek vállalkozása már biztosítja az eredményt és sikert. Az élő írók, a kik a holt írók munkáit közrebocsátják, ezek: Alexander Bernát, Angyal Dávid, Badiés Ferencz, Bánóczy József, Bayer József, Beöthy Zsolt, Berzeviczy Albert, Endrődi Sándor, Erdődi Béla, Erdélyi Pál, Ferenczy Zoltán, Fraknói Vilmos, Gyulai Pál, Heinrich Gusztáv, Koroda Pál, Kossuth Ferencz, Kozma Andor, Lévay József, Négyessy László, Rákosi Jenő, Riedl Frigyes, Széchy Károly, Széll Kálmán, Váci János, Vadnai Károly, Voinovich Géza, Zoltány Irén. Mindegyikük azzal az íróval foglalkozik, a kit már előbb is tüzetes tanulmány tárgyává tett.

Minden együtt lesz így e gyűjteményben, a mi klasszikusainkra vonatkozik: munkásságuk, életük rajza és arczuk mása. Az arczképeket egykorú eredetiek nyomán rajzolja újra R. Hirsch Nelli asszony. Más kép nem lesz a gyűjteményben, s mi ezt a kiadás érdemének tudjuk be. Klasszikus írók egyes kiválóbb műveit illusztrálni mindig legfőbb ambíciója lesz a könyvdiszítő művészeknek, de ehhez nem elég a megrendelés, a kiadó elhatározása. A festőnek és közönségnek egyaránt vértében kell lennie a költő egész lelkének, hogy az illusztrálhasson, s ez azt élvezhesse. Nálunk pedig még a klasszikusok nem terjedtek el ily módon, s épen e kiadás van hivatva munkáikat így belevinni a nemzet lelkébe. Csak ha ez megtörtént, állhatnak elő igazi illusztrátorok. Akkor sem könnyű ez a munka és nem gyors. Nincs ország, melynek egy emberöltő alatt elég művészi munkaereje legyen hozzá. Hogy volna lehetséges oly különös véletlen, hogy egy nemzetek festői közt egyszerre ezer esztendő mindegyikét egyenként akadjon egy-egy rajongója, a ki hivatott tolmácsa lehessen? Egyetlen költő lelkét is óriás feladat képmen megeleveníteni, s populárisá leendő kiadásba, mely egy klasszikus író munkáit adja közre tulajdonképen csak oly kész képeket lehetne fölvenni, melyeket a közönség már kitűnőeknek és megfelelőeknek ismert el. Mert itt a költő ismerete ellenőrizi a festő alkotását, s klasszikusok munkáiból vett képek fölött épen úgy csak az idő bíraskodhatik, mint a hogy a munkákat az válogatta ki remek munkáknak. Ezekhez járul még egy technikai szempont is. Olvasásra szánt könyveknek kis alakban kell megjelenniök, hogy könnyűk, kézben tarthatók legyenek. Kis oktáv lapon pedig egy kompeziciót elhelyezni csaknem lehetetlen. A rajz nagy lapot kíván, diszműformát.

Ezért találjuk mi helyén valónak ha a Franklin-Társulat nem tette ki e gyűjteményt a gyors meg-illusztrálás kétes sikerének. Ez a gyűjtemény az ő kezén van, de voltaképen nemzeti kincs, mert ebben a sorozatban az első ezredév marandandó írói és könyvei állnak össze egy erős, kis phalanxba, hogy meghódítsák a második ezredévet is. Meg is fogják. Mert eddig a fegyver zajába halt Tinóditól Petőfig a költő éneke, de az új századokban nem nyeli el a művelődés dallamát a harci riadó: Carlyle írta le, hogy mikor Tamerlán megállt hetven ezer koponyából épült piramisán, s elnézte, mint vonulnak seregei új vérfürdőkre, ugyanakkor Mainz utcáin egy kis gyermek játszott. És a világtörténetben ez volt nagyobb esemény, mert ez a gyermek Guttenberg volt. Pedig Guttenberg csak ólomjegyet adott az érzsnek és gondolatnak, a *Magyar Remekirőknek* szárnyai vannak, hogy szívból-szívbe szálljanak, két szárnyuk: a hazafiság és az irodalom. Ha valami, ez a gyűjtemény igazán hivatva van arra, hogy minden házba eljusson és minden házi könyvtár gerince legyen.

Anyakönyvi bejegyzések 1901 évben.

Született fiú élve 513, halva 15, összesen 528, leány élve 472, halva 8, összesen 480, összesen 1008. Ebből magyarhonos fiú 528, leány 479, osztrák honos 1 leány. Vallás szerint rom. katolikus fiú 512, leány 467, ev. református fiú 6, leány 3, ág. hitvallású evangélikus fiú 1, leány 1, izraelita fiú 8, leány 9, meg nem állapított vallású fiú 1. Törvényes fiú 511, leány 464, törvénytelen fiú 17, leány 16. Iker-szülés 10, hármas szülés 1.

Halálozás: férfi 341, nő 313, összesen 654. Ebből rom. kath. fiú 330, leány 306, ev. ref. fiú 7, izraelita fiú 3, leány 7, meg nem nem állapított vallású fiú 1.

Házasság 222. Ebből rom. kath. férfi rom. kath. nővel 220, ág. hitv. férfi rom. kath. nővel, a kath. vallás előnyére meg-egyezték, izraelita férfi izraelita nővel 2.

Szerkesztői üzenet.

B. József. Helyben. Levelét térszúke miatt jövő számunkban hozzuk.

Felölös szerkesztő: **Éder János.**
Társ-szerkesztő: **Holló Adolf.**
Kiadólaptulajdonos: **Weisz Márk.**

Csongrádvármegye közigazgatási bizottsága h. elnökétől.
1305. sz./k. i. 1901.

Hirdetmény.

A kereskedelemügyi m. kir. Miniszter úr Ö Nagyméltóságának 1901. évi decz. hó 13-án 81878. sz. a. kelt rendeletével a csongrád-sövényházi ármentesítő és belvizszabályozó társulat által létesítendő belvizrendezési munkák czéljaira Csongrád község határában igénybe veendő területekre a kisajátítási eljárás elrendeltetvén, ezen kisajátítási ügyben az 1881. évi XLI. t.-cz. 33. §. alapján tartandó bizottsági eljárás határidejéül **1902. évi január hó 28-ik napjának d. e. 10 órája**, összejöveteli helyül pedig Csongrád község közháza tűzetett ki, s egyidejűleg a kisajátítási tervrajzoknak és összeírásoknak Csongrád község közházánál 1902. évi január 9-től 23-ig terjedő 15 napi időközben leendő közszemlére tétele elrendeltetett.

Miről az összes érdekelt feleket oly figyelmeztetéssel értesitem, hogy a kisajátítási terveket és összeírásokat a jelzett helyen, a közszemlére tétel ideje alatt a hivatalos órákban megtekinthetik, a tárgyalásnál jogában állván minden tulajdonosnak a kisajátítási terv ellen felszólalni s kifogásait jegyzőkönyvbe vétetni, a kisajátítási terv megállapítása felett azonban a bizottság akkor is érdemileg fog határozni, ha az érdekelték közül senki sem jelen meg.

Szentesen, 1901. december 30-án.

Dr. Cicatricis Lajos
alispán, h. elnök.

Czimbalom

hegedű, fuyola, vagy bármily nemű hangszer tanítását — kotta szerint, vagy annélkül — elvállalom.

A tandíj havonként 10 korona, az órák száma hetenként három.

Czimbalmot is hangolok 2 koronáért.

Lakás II. ker. Zöldkert-utca 1. szám.

Tisztelettel

SERESS ANTAL
a helybeli gyermekzenekar karnagya.

Egy öreg ember titka.

Igaz történet az életből. — Elbeszéli: **ifj. Szabó István, Pakozd.** (Utánnomás tilos.)

Jó emberek!

Nincs a világon drágább kincs a jó egészségnél. Sajnos, amikor aztán beteg az ember, nem leli meg a betegségére való orvosságot.

Én is 6 évig betegkedtem és mindenféle orvosságot hiába próbáltam. Végre egyszer csak olvasok egy újságban **Fellernek Elsa-Fluid-járól**, melyet **Stubica**-ban készítenek. Na, gondoltam magamban ki próbálom ezt a szert is. Rendeltem próbára egy tucszatot és mondhatom nektek, jó barátaim: 6 évig nem tudtam járni a **köszvénytől** és a **lábzsárgatásaim** miatt és aludni se tudtam. Tíz napig kentem magamat **Feller-féle Elsa-Fluid**-dal és olyan egészséges lettem, mint a makk. Minden szomszédom, ségorom és komám jött nézni, hogy milyen csodálatosan hat ez a szer, amely segített rajtam.

Mindnyájan tudták, hogy rendeltem még az Elsa-Fluidból. Eljön hát hozzám Mihály szomszédom, akinek **forrósága** van a fejében, **hideg leli** és keze, lába és dereka fáj. Adok neki egy üveggel az Elsa-Fluidból és három nap alatt meggyógyult. A Pista is eljött a malomból, hogy adjak neki az Elsa-Fluid csodaszert, mert a felesége **köhög** és **szurdást**, **nyitlást** érez az oldalában. Képzelték csak jó emberek, két nap múlva az Elsa-Fluid teljesen segített rajta.

Éppen Józsefnapkor jön a nagymajori kofa és meséli, hogy a gyermeke folyton hány, meg görcsöt érez a hasában és egyre sir, nem tudja szegény asszony mhez fogjon. Mír összeszedett egy fél patikát és a vén asszonyok is mindent kipróbáltak már a gyermekem, de hiába. Elolvastam hamar azt az utasítást, mely a **Feller-féle Elsa-Fluid** mellé van csomagolva és nézem nincs-e segítség a gyerek bajára, s csakugyan van erre a bajra is: tíz csöpp az Elsa-Fluidból tejben, azután bekenni Elsa-Fluiddal a gyerek hasát és ez okvetlenül segít. Adok hát egy flakóval az asszonynak és mondom: No csak ne buslakodjék lelkem, ami ebben a leírásban meg van írva, az igazság,

de ha hasznát a szer, két üveggel kell visszadnia egy helyett. De azt megmondom, hogy ha **igazi Feller-féle Elsa-Fluidot** akar, akkor világosan és olvashatóan írja meg: **Feller V. Jenő** gyógyszerész, **Stubica templom-utca** (Zágrábmegye).

Olesó is ám ez a szer: **12 üveg 1 korona** és a postát is a patika fizeti. A gyerek még aznap este meggyógyult és a kofa örömeiben 20 üveg Elsa-Fluidot adott vissza 1 hét múlva.

A községben minden ember hallotta ezt az esetet és mindenki rendelt **Elsa-Fluidot**.

Voltam a Jóska lakodalmán is a farsangban és örömmel telt benne, mikor hallottam, amint az emberek meséltek a **Feller-féle Elsa-Fluidról**. Az egyiknek a gyermekét meggyógyította a forró reszketegségtől, a másikat **galandfereggtől**; **hasmenés** ellen, **fogfájás** ellen; **viszketeg**, **sömör**, **orbáncz**, **sebek**, **görcsök**, **gyomorfájás**, **rossz emésztés**, **hányinger**, **májbaj**, **szédülés**, **sápkor**, **váltóláz** és **gyöngecség**, **idegesség** stb. ellen használt nekik kitünően az Elsa-Fluid. Az egyik vért hányt, neki is segített, egy öreg szomszéd majd hogy el nem vesztette a szemévilágát és most olyan jól lát, mint egy gyerek. Ezek szerint hát mindenre jó szer volt a **Feller-féle Elsa-Fluid**. Még az ökröknek és a disznóknak is használt; mert mikor nem kellett nekik a takarmány, a gazdák beadtak nekik Elsa-Fluidot és mindjárt ettek.

Mondhatom, jó emberek, **ez az egyetlen orvosság, mely mindenre használnál** és mindenféle betegséget meggyógyít. — Hogy valádit kapjatok, irjatok pontosan ezen címre:

Feller V. Jenő gyógyszerész
Stubica templom-utca (Zágrábmegye.)

Kívánom, hogy mindenkinek, aki rendel, olyan jól szolgáljon mint nekem.

Az Isten áldjon meg benneteket.

A valódi **Feller-féle Elsa-Fluid** az egészségügyi hatóság által megvizsgálva és jóváhagyva. A berlini, római, londoni, párisi és nizzai kiállításokon aranyéremmel tüntették ki. Csak akkor valódi, ha minden üveg az „Elsa” védjeggyel van ellátva.

Nemcsak betegek, hanem egészségesek is rendelik, mert az idegek erősi tésére, az arcbőr áditására és szepítésére, a fej mosására, korpá és hajhullás ellen és ezenkívül mint kitünő szobaillatot is használják.

Egy tucszat (12 üveg) postán szállítva **5 kor.**, 24 üveg **8.60 kor.**, 36 üveg **12 kor.**, 48 üveg **16 kor.** bérmentve, utánnomással vagy a pénz előzetes beküldése után. — **Aki másodszer rendel, minden 12 üveghez**

1 üveget ingyen kap.

Törv. védve.

Védjegy.

Mindenkinek szívesen megírom, hogy húsz évig beteg voltam csak **Feller-féle „ELSA-FLUID”** mentett meg. Igy ír: **Stácz Mihályné B.-Szarvas.**

Postán, vagy a pénz előzetes beküldése után bérmentve küldi az egyedüli készítő:

FELLER V. JENŐ

gyógyszertára **Stubica templom-utca (Zágrábmegye.)**

Főraktárak Budapesten:

Török József gyógyszerészárban, VI., Király-utca 12.
Dr. Egger-féle „Nádor” gyógyszerészárban, Váci-körút 17.
Zoltán Béla gyógyszerészárban, V., Nagykorona-utca 23.

Ki egészségétszereti, rendelje csak a **Feller-féle „ELSA-FLUID”** csodaszert.
Juhász István, Dunaföldvár.

Oh jaj! **Megfojt ez az átkozott köhögés!**

Eljén **Egger mélipasztilla** csakhamar meggyógyított.

Köhögés, rekedtség és elnyalkasodás ellen gyors és biztos hatásúak
Egger mélipasztillái,
az étvágyát nem rontják és kitünő ízűek.
Doboz 1 korona és 2 korona.
Próbadohoz 50 fillér.
Fő- és szétküldési raktár:
„NADOR”
GYÓGYSZERTÁR
Budapest, VI., Váci-körút 17.

Kapható Csongrádon:
Nigrinyi Zoltán, Ungvári József és Vladár Sándor gyógyszerészárban.

Kitüntetve az 1900. párisi világkiállításon aranyéremmel. (Hangszerekért legnagyobb.)

Hadsereg-szállításért ezüst éremmel.

STOVASSER J.

es. és kir. udvari hangszergyáros

a javított tárogató feltalálója,

Budapest, II. ker. Lánchíd-utca 5. szám
saját házában (a kereskedelmi miniszterium mellett).

Magyarország legnagyobb és legelőkelőbb gyára.

Hegedük vonóval	3 fttól 15 frtig
Mesterhegedük vonóval	15 fttól 300 frtig
Gordonkák vonóval	8 fttól 150 frtig
Nagy bőgők vonóval	28 fttól 100 frtig
Fuvolák	2 fttól 100 frtig
Szárnykürtök, trombita, helikon stb.	12 fttól feljebb
Czimbalmok	35 fttól 300 frtig
Rákeczy-tárogatók	30 fttól 60 frtig

Elpusztíthatlan kitünő **HARMONIKÁK** 3, 4, 5, 6, 8, 10 ftrttó erős hangú **80 frtig.**

Nagy képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

Harmonikákról külön árjegyzék kérendő.